

Friedrich Dürrenmatt

Návštěva staré dámy

Překlad Jiří Stach

Úprava Alice Taussiková a Zdeněk Kaloč

Osoby:

Claire Zahanassiová, multimilionářka

Její manželé VII-IX

Toby

Koby

Roby

Loby

III

Jeho žena

Starosta

Farář

Učitel

Lékař

Policista

Hofbauer, řezník

Helmesberger, nezaměstnaný

První žena

Druhá žena

Přednosta stanice

Vlakvedoucí

Novinář

TV reportér

Kameraman

Atlet

Osvětlovač

První dějství

Dunivý rachot rychle projíždějícího vlaku.

Helmesberger: „Burzián“, Curych - Hamburg. Člověk by si podle něj mohl řídit hodinky.

Hofbauer Před pěti lety ještě v Güllenu stavěly.

Helmesberger: A taky „Diplomat“ a „Lorelei“.

Druhá žena: Mezinárodní expresy!

První žena: Teď tu nestaví ani osobáky.

Helmesberger: Jenom dva z Kaffigenu a ten z Kalberstadtu. Ve třináct třináct.

První žena: Jsme na dně.

Helmesberger: Wagnerova továrna zkrachovala a Bockmann zbankrotoval.

Druhá žena: I horskou boudu „Na výsluní“ zavřeli.

Helmesberger: Nebýt podpory pro nezaměstnané a městské vývařovny...

První žena: Tak bysme chcipli!

Hofbauer: A přitom jsme byli takové kulturní město!

Druhá žena: Jedno z nejkulturnějších. Přenocoval tady Goethe. V hostinci U zlatého apoštola. A Brahms tu složil kvartet, /vyjde Výpravčí/

Hofbauer: Nejvyšší čas, aby přijela ta miliardářka.

Druhá žena: V Kalberstadtu prý založila nemocnici.

První žena: V Kaffigenu jesle a v hlavním městě nový kostel.

Hofbauer: Je majitelkou společnosti Zachanassis-Oil, Western-Railways, Continental Broadcastings a několika čtvrtí lásky v Thajsku! /Hluk vlaku/

Amplion: /táhle volá/ - Güllen!

Helmesberger: Osobák z Kaffigenu! /Vystoupí jeden cestující/

Hofbauer: Exekutor. Jde obstatit radnici.

Helmesberger: Politicky jsme taky zruinovaný. /Výpravčí zvedne výpravku a zapíská/ /Z městečka přijdou Starosta, Učitel, Farář, a skoro šedesátiletý III, všichni v ošumělých oblecích)

Starosta: Exekutor.

Učitel: Prý obstavuje celé město.

Starosta: Ještě že jsme městské muzeum prodali loni Američanům. No, bude lepší když nás obere teď, než po návštěvě té miliardářky. Vzácný host přijede v jednu hodinu třináct osobním vlakem z Kalberstadtu. Co dětský sbor?

Učitel: Připraven, pane starosto.

Starosta: Po sboru začne vyzvánět zvon!

Farář: Požární zvon. Ten jsme ještě nezastavili.

Starosta: Zvon jako zvon. Na náměstí budehrát městská dechovka a tělocvičný spolek vytvoří na počest miliardářky pyramidu.

Farář: Potom oběd?

Starosta: U zlatého apoštola.

Farář: A co večerní osvětlení katedrály?

Starosta: Na to nemáme bohužel finance.

Farář: Pane na nebi!

Starosta: Nikdo neplatí daně.

III: Poslyšte starosto, ten nápis je moc důvěrný.

Starosta: To je pravda. „Vítáme Claire Zachanassisovou“ by bylo rozhodně vhodnější.

Farář: Ale vždyť je to Klárka. Vyrostla tady. Klárka Wáscherová. Její otec byl stavitel.

Helmesberger: Tak to „Vítáme Claire Zachassisovou“ napíšeme na druhou stranu.

Hofbauer: A až bude dojatá, můžeme transparent otočit.

Starosta: Pánové, ta miliardářka je naše poslední naděje.

Farář: Kromě Boha.

Starosta: Kromě Boha.

Helmesberger: Ale ten neplatí.

Druhá žena: Ten na nás zapomněl.

Starosta: Vy jste byl její přítel, Ille, všechno teď záleží na vás.

Farář: Říká se... Nechcete se svému faráři svěřit?

III: Byli jsme kdysi přátelé. Mladí a horkokrevní. Býval jsem chlapík, pánové, před čtyřiceti lety - a Klára! Pořád ji vidím, rusé vlasy rozevláté, pružná, štíhlá jako proutek, po čertech krásná čarodějka. Život nás rozdělil. Život.

Starosta: Pro krátký projev při obědě bych o paní Zahanassisové potřeboval pár podrobností, /vyndá z kapsy notýsek/

Učitel: Prolistoval jsem staré školní spisy. Znamky měla, bohužel, náramně špatné. I z chování. Jen v biologii a zoologii byla dostatečná.

Starosta: /si dělá poznámky/ - Dostatečná v biologii a zoologii. Výborně.

III: Klára milovala spravedlnost. Jednou odváděl policajt tuláka a ona po něm házela kamením.

Starosta: Láska k spravedlnosti. To působí vždycky dobře. Ale o té historce s policistou radši pomlčíme.

III: Co měla, to rozdala, pro jednu chudou vdovu kradla brambory.

Starosta: Smysl pro dobročinnost. O tom se musím, pánové, rozhodně zmínit. To je to hlavní. Nevzpomíná si někdo, kterou budovu tu její otec postavil?

První žena: Byl to ožrala.

Druhá žena: Žena mu prý utekla.

První žena: Umřel v blázinci.

Starosta: /zavře notýsek/ - Pokud jde o mne - já jsem připraven! Ostatní už záleží na Illovi.

III: Já vím. Chcete, aby Klára vyplázla pár miliónů.

Učitel: Pár miliónů.

Starosta: To je ten správný přístup. Milý Ille, jste teď nejoblíbenější osobností v Güllenu. Já na jaře odstoupím. Navázal jsem už kontakt s opozicí a dohodli jsme se, že vás navrhne jako mého nástupce.

III: Ale pane starosto...

Učitel: Mohu to potvrdit.

III: Pánové, nejdřív si s Klárou promluvíme o naší katastrofální situaci.

Farář: Ale opatrně.

III: Musíme postupovat chytře.

Učitel: Psychologicky.

III: Ovšem. Už nepovedené přivítání tady by mohlo všechno zkazit.

Starosta: To má III pravdu. Je to důležitý okamžik.

Helmesberger: „Zuřivý Roland“. Benátky Stockholm, jedenáct dvacet sedm.

Farář: Jedenáct dvacet sedm.

Starosta: Máme skoro dvě hodiny, abychom se převlékli do svátečního. O transparent se postarají Hofbauer a Helmesberger. Ostatní by mohli mávat. Ale nekřičte, prosím vás, jako Ioni, při té vládní komisi. Dojem to neudělalo žádný a subvenci jsme nedostali dodnes. Tady není na místě bujně veselí, ale radost niterná, spíš soucit se znovunalezeným dítětem. Chovejte se nenucené, srdečně, ale organizace musí klapat, požární zvon

až po dětském sboru! /Jeho slova přehluší dunění blížícího se vlaku.
Skřípění brzd. Na všech tvářích se objeví nechápavý údiv/

Helmesberger: Rychlík! A zastavil!

Hofbauer: V Güllenu!

Helmesberger: Přírodní zákony přestaly platit! /Přijde Claire Zahanassisová. Za ní doprovod, komorník Boby, asi osmdesátiletý, s černými brýlemi, její Manžel VII (vysoký, štíhlý, černý knír) s kompletní rybářskou výbrojí. Skupinku doprovází rozčilená Vlakvedoucí/

Claire Zach.: Jsem v Güllenu?

Vlakvedoucí: Použila jste záchrannou brzdu, dámo!

Claire Zach.: Používám vždycky záchrannou brzdu.

Vlakvedoucí: Ale u nás se záchranná brzda nepoužívá. Ani když hrozí nebezpečí. Dodržování jízdního řádu je pro nás zákonem. Žádám vás o vysvětlení.

Claire Zach.: Jsem opravdu v Güllenu, Moby. Poznávám to smutné hnízdo. Tamhle vzadu je lesík u Konrádovic chalup a potok, kde můžeš chytat ryby, a napravo střecha Petrovic stodoly.

III: /jako by právě procitl/ - Klára!

Učitel: Zahanassisová!

Všichni: Zahanassisová!

Učitel: A dětský sbor nikde!

Starosta: Proboha, nemám cylindr, ani děti!

Farář: Klárka Wáscherová! Klárka Wáscherová! /Hofbauer vyskočí a pádí do městečka/

Starosta: /volá/ - Nezapomeňte na manželku!

Vlakvedoucí: Čekám na vysvětlení!

Claire Zach.: Jste husa. Chci prostě navštívit tohle městečko. To jsem měla z vašeho rychlíku vyskočit?

Vlakvedoucí: To vás přijde draho, dámo!

Claire Zach.: Dej jí tisícovku, Boby!

Všichni: /zamumlají/ -Tisícovku! /Komorník dá Vlakvedoucí tisícovku/

Vlakvedoucí: /překvapeně/ - Madam!

Claire Zach.: A tři tisíce ve prospěch nadace pro vdovy po železničářích.

Všichni: /zamumlají/ - Tři tisíce!

/Vlakvedoucí dostane od Komorníka tři tisíce/

Vlakvedoucí: /zmateně/ - Taková nadace neexistuje, madam.

Claire Zach.: Tak ji založte! /Starosta cosi pošeptá Vlakvedoucí do ucha/

Vlakvedoucí: /zděšeně/ - Milostivá je paní Claire Zahanassisová? Byli bychom v Güllenu samozřejmě zastavili, ale neměli jsme tušení... Tady jsou vaše peníze, milostivá paní...

Claire Zach.: Nechtě si tu maličkost.

Všichni: Maličkost!

Vlakvedoucí: Přeje si milostivá paní, aby „Zuřivý Rolland“ počkal, než si prohlédnete Güllen?

Přednostka: Ředitelství by s tím určitě souhlasilo.

Claire Zach.: Jen s tím vlakem odpalte!

Manžel VII: Ale co tisk, myško, tisk ještě nevystoupil! Reportéři nic netuší a obědvají v jídelním voze.

Claire Zach.: Nech je obědvat, Moby. Zatím je nepotřebuju. A později přijdou sami. /Mezitím Hofbauer přinese Starostovi cylindr a řetěz. Starosta slavnostně přistoupí ke Claire Zahanassisové. Hofbauer a Helmesberger zvednou transparent/ /Přednostka stanice zvedne výpravku a zapíská/

Starosta: Milostivá paní! Jako Güllenský starosta mám tu čest přivítat vás jako dceru našeho města... /Rychle odjíždějící vlak rachotí tak, že projevu Starosty, který mluví stále dál, není rozumět/

Claire Zach.: Děkuji vám, pane starosto, za krásný projev. /Claire Zahanassisová přistoupí k Illovi, který jí jde trochu nesměle vstříc/

III: Kláro!

Claire Zach.: Alfréde!

III: To je hezké, že jsi přijela.

Claire Zach.: Vždycky jsem to měla v úmyslu. Od té chvíle co jsem odešla z Güllenu.

III: /nejistě/ - To je od tebe milé.

Claire Zach.: Taky jsi na mě myslel?

III: Samozřejmě. Pořád.

Claire Zach.: Bylo to nádherné, všechny ty dny, co jsme strávili spolu. Říkej mi, jak jsi mi říkával.

III: Ty moje kočička divoká!

Claire Zach.: /přede jako stará kočka/ - Jak ještě?

III: Ty moje malá čarodějko!

Claire Zach.: Já ti říkala: Ty můj černý pardále!

III: To jsem pořád.

Claire Zach.: Blbost! Ztloustnul jsi, zešedivěl -a chlastáš!

III: Zato ty jsi pořád stejná!

Claire Zach.: Já jsem taky zestárla a ztloustla. A přišla o levou nohu. Autonehoda. Teď jezdím jenom rychlíkama. Ale ta protěza je skvělá, co říkáš? /zvedne sukni a ukáže mu levou nohu/ Úžasné pohyblivá.

III: /si otře pot/ - Nikdy bych si toho nevším, kočička!

Claire Zach.: Dovolíš, abych ti představila svého sedmého manžela?

III: Ale ovšem.

Claire Zach.: Patří mu tabákové plantáže. Žijeme ve šťastném manželství. Moby, ukloň se! Ve skutečnosti se jmenuje Pedro, ale Moby je hezčí. Taky to lip jde k Bobymu, tak se jmenuje můj komorník. Toho mám na celý život, a tak se manželé musejí řídit jeho jménem. /Manžel VII se ukloní/ Že mu ten černý knírek sluší? Zamysli se, Moby! /Manžel VII se zamyslí/ Víc! /Manžel VII se zamyslí víc/ Ještě víc!

Manžel VII: Víc už myslet nemůžu, myško, opravdu ne.

Claire Zach.: Ale můžeš! Jen to zkus! /Manžel VII se zamyslí ještě víc. Zvonek/ Vidíš, že to šlo! Tak a teď se chci porozhlédnout po Güllenu. Támhleten veřejný záchodek postavil můj otec, Moby. Dobrá práce. Jako dítě jsem sedávala celé hodiny na střeše a plivala dolů. Ale jenom na pány. /Předstoupí Učitel/

Učitel: Milostivá paní, budiž mi dovoleno, abych vás jako ředitel güllenského gymnázia a ctitel hudby, přivítal prostou lidovou písní v provedení dětského sboru.

Claire Zach.: Sem s tou lidovkou! /Učitel vyndá ladičku, udá tón, dětský sbor začne slavnostně zpívat, ale vtom projede další vlak. Sbor zápolí s rachotem vlaku, Učitel je zoufalý - vlak konečně přejede/

Starosta: /zoufale/ - Požární zvon! Ted' se měl rozeznít požární zvon!

Claire Zach.: Dobře jste zpívali, děti! /Ozve se rachot a na motocyklu přijede Policista a stoupne si před Claire Zachanassisovou do pozoru/

Policista: Policejní strážmistr Hahncke, milostivá paní. Jsem vám k službám!

Claire Zach.: /si ho prohlíží/ - Děkuju. Nechci nikoho zatknout. Ale Güllen vás bude možná potřebovat. Přimhouříte taky někdy oko?

Policista: No jistě, milostivá paní. Kam bych jinak přišel!

Claire Zach.: Tak zavřete radši obě. /Policista kouká trochu zmateně/

III: /se zasměje/ - Celá Klára! Celá moje kočička divoká, /plácá se vesele do stehen, Starosta si nasadí cylindr/

Starosta: Náš farář, milostivá paní. /Farář smekne, ukloní se/

Claire Zach.: Aj, náš pastýř! Poskytujete útěchu umírajícím?

Farář: /udiveně/ - Snažím se.

Claire Zach.: I lidem odsouzeným k smrti?

Farář: /zmateně/ - Trest smrti byl v naší zemi zrušen, milostivá paní.

Claire Zach.: Třeba ho zase zavedou. /Davem se protlačí Lékař Nüsslin/

Starosta: Doktor Nüsslin, náš lékař.

Claire Zach.: Výborně. Vystavujete úmrtní listy?

Lékař: Úmrtní listy?

Claire Zach.: Když někdo zahyne.

Lékař: Ovšem.

Claire Zach.: Tak zkonstatujete srdeční mrtvici.

III: /se smíchem/ - Kočičko! To jsou ale rozpustilé vtipy!

Claire Zach.: A ted' do městečka! /Starosta jí chce nabídnout rámě/ Co vás napadá, starosto, nebudu se s protézou vláčet takový kus cesty!

Starosta: /poděšeně/ - Okamžik! Okamžik! Pan doktor Nüsslin má auto.

Claire Zach.: Není třeba. Od své nehody se pohybuju výhradně v nosítkách. Roby, Toby! /Zleva přijdou dva žvýkající herkulové s nosítky/ Gangsteři odsouzení v Sing Singu na elektrické křeslo. Propustili je na kauci, aby mi dělali nosiče. Stálo mě to pět milionů dolarů. Nosítka jsou z Louvru. Dostala jsem je darem od francouzského prezidenta. Příjemný pán, vypadá přesně jako v televizi. - Odneste mě do města!

Oba: Yes, Mam.

Claire Zach.: Ne, nejdřív do Petrovic stodoly a potom do lesa za Konrádovic chalupami. Chci s Alfrédem navštívit stará místa naší lásky. Zavazadla a rakev dopravte ke Zlatému apoštolovi.

Starosta: /zmateně/ - Rakev?

Claire Zach.: Přivezla jsem si rakev. Budu ji možná potřebovat. Jdeme. /Obě žvýkající monstra nesou Claire Zachanassisovou do města. Na Starostovo znamení

vypukne všeobecný jásot, který však překvapeně zmlkne, když se objeví drahocenná černá rakev. Vtom však začne bimbat dosud nezastavený požární zvon./

- Starosta: Požární zvon! Konečně! /Obyvatelé odcházejí za rakví - se zavazadly a s nekonečnou řadou kufrů. Provoz řídí Policista, který se chce nakonec vydat za průvodem, ale vtom vejdou zprava ještě dva muži; jsou pečlivě oblečení a mluví tiše/
- Koby: Cítím to. Jsme v Güllenu.
- Loby: Cítím güllenský vzduch.
- Policista: Kdo jste?
- Koby: Patříme ke staré dámě - Koby.
- Loby: Ke staré dámě - Loby.
- Policista: Paní Zachanassisová bydlí U zlatého apoštola.
- Koby: /vesele/ - Jsme slepí.
- Loby: Slepí.
- Policista: Slepí? Tak to vás tam dovedu.
- Koby: Děkujeme, pane strážníku.
- Loby: Děkujeme.
- Policista: Prosim, /udiveně/ - Jak víte, že jsem strážník, když jste slepí.
- Koby: Podle řeči.
- Loby: Podle řeči.
- Koby: Všichni strážníci mluví stejně.
- Policista: /nedůvěřivě/ - Tak se mi zdá, že máte s policií zkušenosti, kluci.
- Loby: /udiveně/ - Kluci?
- Koby: On nás považuje za muže?
- Policista: Co jiného k čertu jste?!
- Koby: To poznáte.
- Loby: Poznáte!
- Policista: /udiveně/ - No, hlavně že máte pořád dobrou náladu.
- Koby: Dostáváme kotlety a šunku. Den co den.
- Loby: Den co den.
- Policista: To bych si taky vyskakoval. Dejte mi ruku! Ty cizinci mají ale zvláštní humor! /odejde s oběma do města/ /Před hotelem. Starosta, Farář a Učitel sedí u skleničky a sledují nekonečnou řadu kufrů, která jakoby probíhala v hledišti/
- Starosta: Kufry a kufry!
- Farář: A před chvílíčkou vynesli nahoru klec a v ní černou divokou šelmu.
- Učitel: Pardála.
- Farář: A rakev.
- Starosta: Ta přijde do zvláštního pokoje.
- Učitel: To je divné.
- Starosta: Bohaté dámy mají své vrtochy.
- Učitel: Vypadá to, že se tu chce zdržet.

Starosta: Tím lip. III ji má v hrsti. Vyždímá z ní milióny.
 Farář: Na zdraví, starosto!
 Starosta: Na Wagnerovy závody. Aby do nich investovala!
 Učitel: A do chaty „Na výsluní“!
 Starosta: Jestli začne prosperovat chata, bude prosperovat i obec. /Vjede Policista/
 Tak jak, strážmistře?
 Policista: No, právě jsem byl s miliardářkou a Illem v Petrovic stodole. Oba se chovali nábožně jako v kostele. Styděl jsem se, že jsem při tom. Tak jsem se vypařil. Vydali se k lesíku.
 Starosta: Nechápu, co hledají v lesíku.
 Policista: To co v Petrovic stodole. Chodí po místech, kde jejich vášeň kdysi... jak se to říká...
 Učitel: Plála...
 Policista: Plamenem!
 Starosta: Připijme našemu dobrému Illovi, který se všemožně snaží zlepšit náš osud. Pánové, na zdraví nejoblíbenějšího občana našeho města!

/Lesík za Konrádovic chalupami. Zezadu přijdou ona dvě žvýkající monstra nesoucí nosítka s Claire Zahanassisovou, vedle nosítek III. Za nimi Manžel VII a docela v pozadí Komorník/

Claire Zach.: Lesík za Konrádovic chalupami, zastavte! /Claire Zahanassisová vystoupí z nosítek, rozhlíží se po lese/ Srdce s tvým a mým jménem, Alfréde.
 III: Skoro nezřetelné, jak se zvětšilo.
 Claire Zach.: Strom vyrostl a kmen ztloustl. Jako my. /jde k ostatním stromům/ Už dlouho jsem se neprocházela lesem svého mládí, už dlouho jsem se nebrodila listím a kapradím. Odneste nosítka tamhle. Nechci se pořád dívat na ty vaše ksichty! A ty jdi k potoku, Moby. Na ryby. - Na tomhle bludném balvanu jsme se líbali.
 III: Před čtyřiceti lety...
 Claire Zach.: Milovali jsme se pod tímhle křovím...
 III: Na mechu mezi muchomůrkami...
 Claire Zach.: Mě bylo sedmnáct... A tobě?
 III: Necelých dvacet.
 Claire Zach.: Potom sis vzal Matyldu Blumhardovou a její hokynářství a já starého Zahanassise a jeho miliardy. Henryho Claye, Bobby! Objevil mě v hamburském bordelu. Nalákaly ho mé zrzavé vlasy, toho starého chrousta. /Z pozadí přijde Komorník, podá ji doutník a oheň/Miluju doutníky. Měla bych vlastně kouřit manželovy, ale moc jim nevěřím.
 III: Matyldu Blumhardovou jsem si vzal kvůli tobě.
 Claire Zach.: Měla peníze.
 III: Tys byla mladá a krásná. Patřila ti budoucnost. Chtěl jsem tvé štěstí. A tak jsem se musel svého vzdát.
 Claire Zach.: Teď je ta budoucnost tady.
 III: Kdybys zůstala doma, byla bys na mizině, stejně jako já.
 Claire Zach.: Ty jsi na mizině?

III: Zkrachovalý hokynář ve zkrachovaném městečku. Od té doby, co jsi ode mě odešla, žiju v pekle.

Claire Zach.: A já jsem se tím peklem stala.

III: Držím se stěží nad vodou a rodina mi denně vyčítá chudobu.

Claire Zach.: Tydlička ti nepřinesla štěstí?

III: Ale hlavně že jsi šťastná ty.

Claire Zach.: A co děti?

III: Nemají smysl pro ideály.

Claire Zach.: Ten ještě získají. /III mlčí. Oba hledí do lesa svého mládí/

III: Vedu směšný život. Skoro jsem nevytáhl paty z městečka.

Claire Zach.: A nač taky? Já svět znám.

III: Protože můžeš pořád cestovat.

Claire Zach.: Protože mi patří. /III mlčí. Claire Zahanassisová kouří/

III: Ted' se všechno změnilo.

Claire Zach.: Jistě.

III: /čihavé/ - Pomůžeš nám?

Claire Zach.: Nenechám rodné město ve štychu.

III: Potřebujeme milióny.

Claire Zach.: To je málo.

III: /nadšeně/ - Ty moje kočičko divoká!
/plácne ji do levého stehna a bolestivě rukou ucukne/

Claire Zach.: Bolí? Udeřil ses o kloub protězy.

III: Kdyby se tak dal zrušit čas! Kdyby nás život nerozdělil!

Claire Zach.: Chtěl bys to?

III: Chtěl. Moc bych to chtěl. Miluju tě! /políbí ji pravou rukou/ Pořád ta chladná bílá ruka.

Claire Zach.: Taky protěza. Slonovina.

III: /zděšeně ruku pustí/ - Kláro, copak je na tobě všechno umělé?

Claire Zach.: Skoro. Letecké neštěstí v Afganistánu. Byla jsem jediná, kdo vylezl z trosk. Jsem nezničitelná. Nosítka!

/Zahradní restaurace. Zazní dechová hudba. Obyvatelé Güllenu, jeden z nich v gymnastickém tričku. Opět vejdou Starosta, Farář, Lékař, Učitel, Policista. Obyvatelé tleskají. Starosta přistoupí k nosítkám Claire/

Starosta: Ten bouřlivý potlesk platil vám, milostivá paní.

Claire Zach.: Platí kapele, starosto. A gymnastovi. Cvičí znamenitě, /na Starostův pokyn se Atlet představí přítomným/ Miluju muže v trenýrkách. Vypadají tak přirozeně. Zacvičte ještě trochu, pane gymnasto! /Atlet cvičí/ úžasné, ty svaly! Už jste někoho uškrtil?

Atlet: Uškrtil?

Claire Zach.: Když máte takovou sílu!

III: /se smíchem/ - To je ale fór! Člověk by umřel smíchy!

Lékař: Nahání husí kůži. /Atlet odejde dozadu/

Starosta: Dovolíte, abych vás doprovodil ke stolu? /vede Claire Zahanassisovou ke stolu uprostřed, představí ji své ženě/

Žena starosty: Dobrý den.

Starosta: Moje žena.

Žena starosty: Dobrý den, vítejte doma.

ClaireZach.: /si prohlíží manželku/ - Artetka Dummermuthová, nejlepší žákyně naší třídy. /Ill přivede svou ženu, je vyhublá, zatrpklá/ Tyldička Blumhardová. Vzpomínám si, jak jsi na Alfréda číhala za dveřmi vašeho krámu. Zhubla jsi a pobledla.

III: /potají/ - Slíbila milióny!

Starosta: /zalapá po vzduchu/ - Milióny?

III: Milióny.

Lékař: A sakra!

Claire Zach.: Ted' už mám ale hlad, starosto.

Starosta: Čekáme jen na vašeho manžela, milostivá paní.

Claire Zach.: To nemusíte. Rybaří - a dám se s ním rozvést.

Starosta: Rozvést?

ClaireZach.: Moby se bude taky divit. Vezmu si jednoho filmového herce.

Starosta: Ale vždyť jste říkala, že žijete ve šťastném manželství?

Claire Zach.: Všechna moje manželství jsou šťastná. Ale v mládí jsem snila o tom, že se budu vdávat v güllenské katedrále. Sny mládí musí člověk uskutečnit. Bude to velká sláva. /Všichni si sednou. Claire Zahanassisová se posadí mezi Starostu a Illa. Vedle Illa sedí paní Illová a vedle Starosty jeho žena. Starosta přistoupí k mikrofonu/

Starosta: Milostivá paní, drazí obyvatelé města Güllenu. Je tomu čtyřicet let, co jste opustila naše město. Udalo se mezitím mnoho věcí. Svět prožil smutné chvíle, prožili jsme je i my. Avšak na vás, milostivá paní - naše Klárko - /potlesk/ jsme nikdy nezapomněli. Jako blondátá, tedy - /lil mu cosi pošeptá/ rusovlasá divoška jste se proháněla po našich, ted' už bohužel zchátralých, uličkách. - Už tehdy každý cítil kouzlo vaší osobnosti, tušil, že se vyšvihnete k závratným výšinám, /vytáhne notýsek/ Učitelé vás dodnes dávají ve škole za vzor. Vynikala jste zejména v biologii a zoologii, což bylo výrazem vašeho soucitu s božími stvořeními, které potřebují naši ochranu. Vaše láska k spravedlnosti a váš smysl pro dobročinnost vyvolávaly už tehdy obdiv široké veřejnosti, /bouřlivý potlesk/ Naše Klárka se postarala o starou chudou vdovu. Z kapesného, které si těžce vydělala, jí koupila brambory a zachránila ji tak před smrtí hladem. Milostivá paní, drazí spoluobčané, křehké zárodky těchto potěšitelných vlastností se mohutně rozvily, z rusovlasé žabky se stala dáma, která svou dobročinností zaplavuje svět - a proto bych chtěl ted', když se vrátila domů, provolat: Sláva jí, sláva jí, sláva jí! /Potlesk. Claire Zahanassisová vstane/

Claire Zach.: Starosto, Güllenští. Jsem dojata. Byla jsem sice trochu jiné dítě, než jak mě vyličil starosta, ve škole mě bili a brambory pro vdovu Bollovou jsem ukradla, společně s Illem. Ne proto, aby ta stará kuplířka neumřela hladem, ale abych si s Illem mohla vlézt taky jednou do postele. Bylo to pohodlnější než v lesíku za Konrádovic chalupami nebo v Petrovic stodole. Abych však přispěla k vaší radosti, prohlašuji rovnou, že jsem ochotna věnovat Güllenu jednu miliardu. Pět set miliónu městu a pět set miliónů jednotlivým rodinám. /Hrobové ticho/

Starosta: /zakoktá/ - Jednu miliardu?
/Všichni jsou stále ohromeni/
Claire Zach.: Pod jednou podmínkou. /Všichni začnou nepopsatelně jásat. Tančí, stojí na židlích, Atlet cvičí atd. III se nadšeně buší do prsou/
III: Ta Klára! Je zlatá! Báječná! K sežrání! /políbí ji/
Starosta: Pod jednou podmínkou, řekla milostivá paní. Smím tu podmínku znát?
Claire Zach.: Věnuju vám jednu miliardu a koupím si za ni spravedlnost. /Hrobové ti-cho/
Claire Zach.: Jak tomu mám rozumět?
Claire Zach.: Jak jsem to řekla.
Starosta: Spravedlnost se přece nedá koupit.
Claire Zach.: Všechno se dá koupit.
Starosta: Nerozumím.
Claire Zach.: Boby! /Komorník přijde doprostřed a sundá si tmavé brýle/
Komorník: Nevím, jestli mě ještě někdo z vás pozná,
Farář : Vrchní soudce Hofer.
Komorník: Správně. Před čtyřiceti lety jsem byl vrchním soudcem zde v Güllenu a pak jsem přešel k odvolacímu soudu do Kaffigenu, až mi paní Zachanassisová před pětadvaceti lety nabídla, abych vstoupil do jejích služeb jako komorník. Přijal jsem. Pro člověka s akademickým vděláním je to možná trochu podivná kariéra, avšak nabídnutý plat byl tak fantastický...
Claire Zach.: K věci, Boby.
Komorník: Jak jste slyšeli, nabízí paní Zachanassisová jednu miliardu a požaduje za ni spravedlnost. Jinými slovy: Paní Zachanassisová vám nabízí miliardu, jestliže odčiníte bezpráví, jež bylo zde v Güllenu na ní spácháno. Pane Ille, můžu vás poprosit? /III vstane, bledý, polekaný a udivený zároveň/
III: Co ode mně chcete?
Komorník: Pojdte sem, pane Ille.
III: Prosím, /dojde před stůl, rozpačitě se zasměje, pokrčí rameny/
Komorník: Stalo se to roku tisíc devět set padesát osm. Byl jsem v Güllenu vrchním soudcem a projednával žalobu o uznání otcovství. Claire Zachanassisová tehdy Klára Wáscherová, vás žalovala, pane Ille, že jste otcem jejího dítěte. /III mlčí/ Vy jste otcovství tehdy popřel, pane Ille. A přivedl jste si dva svědky.
III: Stará historka.
Claire Zach.: Koby a Loby!
Koby: Už jsme tady!
Loby: Už jsme tady!
Komorník: Znáte ty dva, pane Ille? /III mlčí/
Koby: Koby.
Loby: Loby.
III: Neznám je.
Koby: Změnili jsme se.
Loby: Změnili jsme se.

Komorník: Řekněte, jak se jmenujete.

Koby: Jakub Huhnlein.

Loby: Ludvík Sparr.

Komorník: Tak co, pane Ille?

Ill: Nic mi to neříká.

Komorník: Jakube Huhnleine a Ludvíku Sparre, znáte pana Illa?

Koby: Jsme slepí.

Loby: Slepí.

Komorník: Poznáváte ho po hlase? /Oba přikývnou/ Roku tisíc devět set padesát osm jsem byl soudcem a vy svědky. Co jste odpřísáhli před Güllenským soudem, Ludvíku Sparre a Jakube Huhnleine?

Koby: Že jsme s Klárou spali.

Loby: Spali.

Komorník: To jste odpřísáhli. Před soudem, před Bohem. Byla to pravda?

Koby: Přísahali jsme křivě.

Loby: Křivě.

Komorník: Proč, Ludvíku Sparre a Jakube Huhnleine?

Koby: Ill nás podplatil.

Loby: Podplatil.

Komorník: Čím?

Koby: Litrem kořalky.

Loby: Kořalky.

Claire Zach.: Povězte, co jsem s vámi udělala?

Komorník: Povězte to.

Koby: Dáma nás dala hledat.

Loby: Hledat.

Komorník: Jakub Huhnlein se vystěhoval do Kanady a Ludvík Sparr do Austrálie. Ale oba je našla. - Co s vámi udělala potom?

Koby: Dala nás Tobymu a Robymu.

Loby: Tobymu a Robymu.

Komorník: A co s vámi udělali Toby a Roby?

Koby: Vykastrovali a oslepili.

Komorník: To je ten příběh: soudce, obžalovaný, dva falešní svědkové, chybný rozsudek.

Ill: /dupne nohou/ - Je to promlčené, to všechno je promlčené.

Komorník: Co se stalo s dítětem, žalobkyně?

Claire Zach.: /tiše/ - Žilo rok.

Komorník: Co se stalo s vámi?

Claire Zach.: Stala se ze mě děvka.

Komorník: Proč?

Claire Zach.: Udělal ji ze mě rozsudek soudu.

Komorník: A teď žádáte spravedlnost, Claire Zachanassisová?

Claire Zach.: Můžu si ji dovolit. Jednu miliardu pro Güllen, jestliže někdo zabije Alfréda Illa. /Hrobové ticho/
 Paní Illová: /se vrhne na Illa, sevře ho do náruče - Frede!
 III: Čarodějko! To přece nemůžeš chtít! Život šel dál!
 Claire Zach.: Život šel dál, ale já na nic nezapomněla, Alfréde! Ani na lesík za Konrádovic chalupami, ani na Petrovic stodolu, ani na světničku vdovy Bollové, ani na tvou zradu. Ty sis život vybral a mě jsi ho vnutil. Teď chci, abychom spolu zúčtovali. Spravedlnost za jednu miliardu. /Starosta vstane, bledý, důstojný/
 Starosta: Paní Zahanassisová: zatím ještě žijeme v Evropě, zatím ještě nejsme pohani. Jménem města Güllenu nabídku odmítám. Ve jménu lidskosti. Raději zůstaneme chudí, než abychom se potřísnilí krví. /obrovský potlesk/
 Claire Zach.: Já počkám.

Druhé dějství

Balkón hotelu U zlatého apoštola a Illův krám. Je ráno. Roby a Toby nesou do hotelu věnce a květiny jako na pohřeb. Ill se na ně dívá výlohou.

III: Věnce.
 Illová: Nosí je každé ráno z nádraží.
 III: K prázdné rakvi U zlatého apoštola.
 Illová: Tím nikoho nezastraší.
 III: Městečko stojí při mně. - Děti už snídaly?
 Illová: Karel šel na nádraží. Jeden dělník onemocněl. Třeba budou potřebovat náhradu.
 III: Dřít v parném slunci na dráze - to není práce pro mého syna.
 Illová: Lepší něco než nic.
 III: A Ilonka?
 Illová: Je na pracáku. Třeba budou něco mít. /odejde/
 III: /dojat kýchne do kapesníku/ - Dobré děti, hodné děti. /Z balkónu se ozve kytara/

Hlas Claire Zach.: Podej mi levou nohu, Boby.

Hlas Komorníka: Nemůžu ji najít.

Hlas Claire Zach.: Na komodě, za kyticemi k zásnubám, /Illovi přijde první zákazník/

III: Dobré jitro!

Hofbauer: Cigarety.

III: Jako každé ráno.

Hofbauer: Ty ne, vzal bych si ameriky.

III: Dražší.

Hofbauer: Napište mi to.

III: Že jste to vy, Hofbauere, a že musíme držet dohromady.

Hofbauer: Někdo tu hraje na kytaru.

III: Jeden z těch gangsterů ze Sing-Singu.
 /Z hotelu vyjdou oba slepci, nesou rybářské pruty a další potřeby k rybaření/

Koby: Dobré jitro, Alfréde.
 Loby: Dobré jitro.
 III: Táhněte k čertu!
 Koby: Jdeme na ryby.
 Loby: Na ryby. /Odejdou/
 Hofbauer: S pruty jejího sedmého manžela. Přišel prý o ty tabákové plantáže.
 III: Případly taky miliardáře?
 Hofbauer: Jo. A už se chystá svatba s jejím osmým. Včera slavili zasnuby. /Na balkón vyjde Claire Zahanassisová v županu. Pohne pravou rukou, levou nohou/
 Claire Zach.: Konečně jsem smontovaná. Řeckou lidovou, Roby. /Kytarová melodie/
 Zahanassisová oblíbená písnička. Byl to finanční magnát. Vlastnil obrovskou flotilu tankových lodí. Velký učitel a šejdík. Znal kdejaké podfuky. Všechny jsem od něj odkoukala. /Přijdou dvě ženy/
 III: Dobré jitro.
 První žena: Mléko, pane Ille.
 III: Litr mléka pro každou dámu.
 První žena: Plnotučné, pane Ille.
 Druhá žena: Dva litry plnotučného, pane Ille.
 III: Plnotučné. /Claire Zahanassisová pozoruje jitro/
 Claire Zach.: Krásné podzimní ráno. Stříbřitý opar a nad ním fialkově modré nebe, takové maloval hrabě Holk, můj třetí manžel, ministr zahraničí. O dovolené se zabýval malováním. Bylo to příšerné, /s obtížemi se posadí/ Celý hrabě byl příšerný.
 První žena: A dvě másla.
 Druhá žena: A celozrnný chleba.
 III: Vy jste snad dědily, dámy, vy jste snad dědily?!
 Obě ženy: Napište nám to.
 III: Všichni za jednoho, jeden za všechny.
 První žena: Ještě čokoládu.
 Druhá žena: A mě tu velkou. S rozinkama.
 III: Taky napsat?
 První žena: Taky.
 Druhá žena: Tu si sníme tady, pane Ille.
 První žena: U vás je to stejně nejhezčí, pane Ille. /Sednou si v krámu a jedí čokoládu/
 Claire Zach.: Jednoho Winstona! Musím taky jednou vyzkoušet značku svého sedmého manžela, teď když jsme se rozvedli. Chudák Moby. Sedí teď v rychlíku do Portugalska. /Komorník jí podá doutník a oheň/
 První žena: Sedí na balkoně a bafá z doutníku!
 III: Samé drahé značky.
 První žena: Takové plýtvání! Měla by se stydět, když tolik lidí žije v chudobě.
 Claire Zach.: /kouří/ - To je zvláštní. Chutná docela dobře.

III: Přepočítala se. Jsem starý hříšník, kdo není. Proved jsem ji ošklivou klukovinu, ale když tu její nabídku všichni odmítli, všichni občané jednomyslně, byla to ta nejkrásnější chvíle mého života.

Claire Zach.: Whisky, Boby. Čistou. /Vejde Helmesberger, zubožený a otrhaný jako všichni/

Helmesberger: Dobré jitro. Dneska bude horko.

Hofbauer: Krásné počasí.

III: To je hned po ránu zákazníků. Dřív se neukázal nikdo a poslední dny se dveře netrhnou.

Hofbauer: Stojíme prostě za vámi. Za naším Illem. Jako skála.

První žena: /jí čokoládu/ - Jako skála, pane Ille, jako skála.

Helmesberger: Jsi tady koneckonců nejoblíbenější.

Hofbauer: Nejdůležitější.

Helmesberger: Na jaře tě zvolíme starostou.

Hofbauer: Nabeton.

První žena: /jí čokoládu/ - Nabeton, pane Ille, nabeton.

Helmesberger: Dej mi flašku! /III sáhne do regálu/ /Komorník servíruje whisky/

Claire Zach.: Vzbud' toho nového. Nemám ráda, když moji muži tak dlouho spí. /III podává láhev Helmesbergerovi/

Helmesberger: Tu ne.

III: Tu piješ odjakživa.

Helmesberger: Koňak.

III: Ten ale stojí... To si nemůže nikdo dovolit.

Helmesberger: Člověk si musí taky něco dopřát. /III sundá koňak/

III: Prosím.

Helmesberger: A tabák.

III: Prosím.

Helmesberger: Z dovozu. /III sčítá útratu/ /Na balkón vejde Manžel VIII, filmový herec, velký, štíhlý, zrzavý knír, v županu. Hraje ho týž herec jako Manžela VII/

Manžel VIII: Zlato, není to kouzelné? Naše první ráno po zasnubách. Jako ve snu. Malý balkónek, šumící lípa, šplouchající kašna, pár slepic peláší po dláždění, hospodyně probírají své drobné starosti, a za střechami věž katedrály!

Claire Zach.: Tak si nalej, Hoby, a nemluv! Krajinu vidím sama a myšlení není tvoje silná stránka.

Helmesberger: Teď sedí nahoře i manžel.

Druhá žena: /jí čokoládu/ - Osmý.

První žena: /jí čokoládu/ - Krasavec, herec. Dcera ho viděla jako pytláka v jednom filmu.

Druhá žena: A já jako kněze v té detektivce. /Manžel VIII políbí Claire Zahanassisovou. Kytarový akord/

Helmesberger: Za peníze si holt můžeš koupit všechno! /odplivne si/

Hofbauer: U nás ne! /udeří pěstí do stolu/

III: Tři sta padesát šest.

Helmesberger: Napiš mi to.

- III: Tenhle týden udělám výjimku, ale prvního, až dostaneš podporu, koukej zaplatit. /Helmesberger jde ke dveřím/ Helmesbergre! /Helmesberger se zastaví. III k němu přistoupí/ Ty máš nové boty! Nové žluté boty.
- Helmesberger: No a co?
- III: /podívá se na nohy Hořbauera/ - Ty taky, Hofbauere. Ty máš taky nové boty. /podívá se na ženy, jde k nim, pomalu, s hrůzou/ Vy taky! Nové žluté boty. Nové žluté boty.
- Hofbauer: Nevím, co tě na tom překvapuje.
- Helmesberger: Člověk přece nemůže chodit věčně ve starých botách.
- III: Nové boty. Jak jste si mohli koupit nové boty?
- Druhá žena: Na dluh, pane Ille.
- III: Na dluh. U mně nakupujete taky na dluh. Lepší tabák, lepší mléko, koňak. Jak to, že máte v obchodech najednou úvěr?
- Helmesberger: U tebe máme taky úvěr.
- III: Čím chcete zaplatit? /Mlčení. III začne po zákaznících házet zboží. Všichni utečou/ Čím chcete zaplatit? Čím chcete zaplatit? Čím? Čím? /vyřítí se za nimi/
- Manžel VIII: Co je to za rámus?
- Claire Zach.: Maloměsto.
- Manžel VIII: Vypadá to, že se něco děje v tom krámě dole.
- Claire Zach.: Hádají se asi o cenu masa. /Manžel VIII zděšeně vyskočí/
- Manžel VIII: Proboha, zlato, slyšelas to?
- Claire Zach.: Pardál.
- Manžel VIII: /udiveně/ - Pardál?
- Claire Zach.: Běhá vedle po salóňě. Dárek od marakešského paši. /III přichází s Policistou/
- III: Pane strážmistře!
- Policista: Co si přejete, Ille? Proč se tak třesete?
- III: Žádám, abyste zatknul Claire Zachanassisovou! /Policista opravuje motocykl/ /Komorník servíruje snídani, přinese poštu/
- III: Žádám to jako budoucí starosta.
- Policista: Volby se ještě nekonaly.
- III: Okamžitě tu dámu zatkněte.
- Policista: O tom, jestli bude zatčena, rozhodne policie. Dopustila se něčeho?
- III: Vyzývá lidi, aby mě zabili.
- Policista: A já ji mám prostě zatknout.
- III: Je to vaše povinnost.
- Policista: Milý Ille, podívejme se na ten případ střízlivě. Dáma učinila nabídku, aby vás někdo za jednu miliardu - víte, co myslím. To je pravda, byl jsem při tom. Ale to ještě není pro policii důvod, aby proti paní Zachanassisové zakročila. Na to jsou zákony.
- III: A co vybízení k vraždě?
- Policista: O vybízení k vraždě bychom mohli mluvit, jen kdyby byl ten návrh myšlen vážně. Jenomže tenhle návrh nemůže být myšlen vážně, protože jedna miliarda je přemrštěná cena, to musíte uznat sám. Za něco takového se

nabízí sto tisíc nebo možná dvě stě, víc rozhodně ne. A to právě dokazuje, že ten návrh nebyl myšlen vážně. A kdyby byl, nemůže policie brát vážně tu dámu, poněvadž v tom případě je ta dáma blázen: jasné?

- III: Ten návrh mě ohrožuje, strážmistře, ať je ta dáma blázen nebo ne.
- Policista: Nemůžete být ohrožen návrhem, ale jen jeho provedením. Ukažte mi třeba muže, který na vás míří puškou, a jsem v mžiku u vás. Ale nikdo to provést nechce, naopak. Shromáždění U zlatého apoštola bylo velice působivé. Musím vám dodatečně gratulovat.
- III: Nejsem si tím tak docela jistý.
- Policista: Nejste si tím jistý?
- III: Zákazníci kupují lepší mlíko, lepší chleba, lepší cigarety.
- Policista: Budte rád! Půjdou vám líp obchody!
- III: Helmesberger si koupil koňak! A přitom žije z podpory.
- Policista: Ten koňak dneska večer ochutnám. Jdu k Helmesbergerovi na návštěvu.
- III: Všichni mají nové boty. Nové žluté boty.
- Policista: Co máte proti novým botám? Já je mám koneckonců taky. /ukáže své boty/
- III: Vy taky? /Hudba/ Slyšíte?
- Policista: Co?
- III: Hudba.
- Policista: Veselá vdova. Z televize.
- III: Od Stockerů.
- Policista: Měl by zavírat okno. /udělá si poznámku do notýsku/
- III: Kde vzal Stocker televizi?
- Policista: Jeho věc.
- III: A co vy, strážmistře, čím chcete vy zaplatit ty nové boty?
- Policista: Moje věc. /Zapírá vysílačka. Policista se ohlásí/ Strážmistr Hahncke. Slyším. - Rozumím. Konec.
- III: Čím zaplatí moji zákazníci?
- Policista: To se policie netýká.
- III: Ale mě se to týká! Zaplatí totiž mnou.
- Policista: Nikdo vás neohrožuje, /nabíjí pistoli/
- III: Město žije na dluh. S dluhy vzrůstá blahobyť. S blahobytem nutnost zabít mě. A tak dámě stačí sedět na balkóně, popíjet kávu, pokuřovat doutníky a čekat. Jenom čekat.
- Policista: Fantazírujete.
- III: Všichni čekáte.
- Policista: Co jste pil? /manipuluje s pistolí/ Tak, a je nabitá. Můžete být klidný. Policie je od toho, aby se starala o pořádek a chránila občany. Kdyby se ukázalo, že vám něco hrozí, tak policie zakročí, pane Ille. Na to se můžete spolehnout.
- III: /tiše/ - Jak to, že máte zlatý zub?
- Policista: Co?
- III: Nový zlatý zub!

Policista: Vám asi přeskočilo! /III vidí, že hlaveň pistole míří na něj a zvedne pomalu ruce/

Policista: Nemám čas s vámi diskutovat, člověče! Té miliardářce útek pardál. Jdu na štvanici. Celé město jde na štvanici, /odejde/

III: Mě chcete uštvat, mě!

Claire Zach.: /čte dopis/ - Samé gratulace. Roby, hřej! Přijede ten módní návrhář. Můj pátý manžel, můj nejkrásnější manžel. Navrhoval všechny moje svatební šaty.

Manžel VIII: Ale tvůj pátý byl přece chirurg.

Claire Zach.: Ne, ten šestý, /otevře další dopis/ Od bývalého majitele Western-railways.

Manžel VIII: /udiveně/ - O tom nic nevím.

Claire Zach.: Můj čtvrtý. Přišel na mizinu. Jeho akcie teď patří mně. Svedla jsem ho v Buckinghamském paláci. V záři úplněku.

Manžel VIII: To byl přece lord Ismael.

Claire Zach.: Skutečně. Máš pravdu, Hoby. Na něj a na jeho zámek v Yorkshiru jsem docela zapomněla. A tady píše můj druhý manžel. Toho jsem poznala v Káhiře. Líbali jsme se pod Sfingou. Byl to nezapomenutelný večer. Taky úplněk. Je to kuriózní: vždycky zářil úplněk. /Radnice. Vejde Starosta a položí na stůl revolver. Vejde III./

III: Musím si s vámi promluvit, starosto.

Starosta: Posadte se.

III: Jako muž s mužem. Jako váš nástupce.

Starosta: Prosím. /III zůstane stát, hledí na revolver/ Paní Zahanassisové utekl pardál. Musíme být ozbrojeni.

III: Jistě.

Starosta: Svolal jsem muže, kteří mají pušky. Děti zůstanou ve škole.

III: /nedůvěřivě/ - Trochu příliš velký poplach.

Starosta: Štvanice na šelmu.

Starosta: Tak co máte na srdci? Mluvte zcela otevřeně.

III: /nedůvěřivě/ - Kouříte dobrou značku.

Starosta: Světly Pegas.

III: Pěkně drahý.

Starosta: Zato výborný.

III: Dřív kouřil pan starosta něco jiného.

Starosta: Rössli pět.

III: Lacinější.

Starosta: Hrozně silný.

III: Nová kravata?

Starosta: Hedvábná.

III: Boty jste si taky koupil?

Starosta: Jak to víte?

III: Proto jsem přišel.

Starosta: Co je to s vámi? Připadáte mi bledý. Nejste nemocný?

III: Mám strach.

Starosta: Strach?

III: Blahobyt vzrůstá.

Starosta: To je potěšitelné.

III: Žádám úřady o ochranu.

Starosta: Pročpak? Obraťte se na policii.

III: To už jsem udělal.

Starosta: Jistě vás to uklidnilo.

III: Policiemému strážmistroví se blýská v ústech nový zlatý zub.

Starosta: Zapomínáte, že jste v Güllenu. Ve městě humanistických tradic. Přenocoval tu Goethe. Brahms tu složil kvartet. Tyhle hodnoty zavazují. /Vejde Helmesberger s novým, zabaleným počítačem/

III: Nový počítač?

Starosta: Dejte ho do kanceláře.
/Helmesberger odejde/

III: Nový nábytek?

Starosta: Jestli naší obci nedůvěřujete, je mi vás líto. To jsem od vás neočekával. Žijeme přece v právním státě.

III: Tak dámu zatkněte!

Starosta: Zatkněte. Zatkněte. Její chování není tak nepochopitelné. Přiměl jste přece dva mládence ke křivé přísaze a to děvče kvůli vám třelo bídu s nouzí.

III: Ta bída s nouzí obnáší pár miliard, starosto.

Starosta: Promluvme si upřímně. Jako muž s mužem.

III: Prosím vás o to.

Starosta: Nemáte morální právo žádat, abychom dámu zatkli. A nepřicházíte v úvahu ani jako starosta. Mrzí mě, že vám to musím říct.

III: Oficiálně?

Starosta: Z pověření politických stran.

III: Chápu.

Starosta: Že návrh té dámy odsuzujeme, neznamená, že schvalujeme provinění, které ho vyvolalo. Úřad starosty vyžaduje určité mravní kvality, které vy nemáte, to musíte uznat. Rozumí se samosebou, že k vám cítíme stejnou úctu a přátelství jako předtím. /Roby a Toby nesou přes jeviště další věnce a květiny a zmizí s nimi U zlatého apoštola/

Starosta: Nejlepší bude, když se o tom nebudeme šířit. - Požádal jsem taky místní tisk, aby o té záležitosti pomlčel.

III: /se otočí/ - Nosí už květiny k mé rakvi, starosto! Mlčení mi připadá příliš nebezpečné.

Starosta: Jak to, milý Ille? Měl byste nám být vděčný, že tu ošklivou aféru chceme zahrát do autu.

III: Když promluvíím já, mám šanci, že z toho vyvážnu.

Starosta: To je tedy vrchol! Kdo vás ohrožuje?

III: Jeden z vás.

Starosta: /vstane/ - Máte na někoho podezření? Řekněte mi jméno, a já ten případ vyšetřím.

III: Kdokoli z vás.

Starosta: Proti té pomluvě protestuju jménem celého města.

III: Nikomu se do toho nechce, každý doufá, že to udělá někdo jiný, a tak to nakonec někdo udělá.

Starosta: Vidíte strašidla.

III: Vidím novou radnici, /ukáže na model/

Starosta: Bože, snad ještě smíme plánovat.

III: Spekuluje už s mojí smrtí.

Starosta: Milý Ille, kdybych jako politik neměl právo věřit v lepší budoucnost, aniž bych přitom myslel na zločin, hned bych odstoupil. Tím si můžete být jist.

III: Odsoudili jste mě k smrti.

Starosta: Pane Ille!

III: /tiše/ - Ten model to dokazuje. Dokazuje!

Claire Zach.: Přijede vévoda s vévodkyní. Celá ta parta z Riviéry.

Manžel VIII: A novináři?

Claire Zach.: Z celého světa. Kde se vdávám, tam jsou novináři vždycky. Potřebuju mě a já potřebuju je. /otevře další dopis/ Od hraběte Holka.

Manžel VIII: Zlato, opravdu musíš při naší první společné snídani číst dopisy svých manželů?

Claire Zach.: Nechci ztratit přehled.

Manžel VIII: /bolestně/ - Já mám přece taky své problémy! /vstane, civí dolů na městečko/

Claire Zach.: Něco se ti stalo s porsche?

Manžel VIII: Tahle maloměsta mě skličují. Prosím, lípa šumí, ptáci zpívají, kašna šplouchá, ale před půlhodinou to bylo stejné. Neděje se tu ale vůbec nic. Všude hluboký, bezstarostný mír.

Claire Zach.: Projed' se, Hoby.

Manžel VIII: Ale zlato...

Claire Zach.: Vypadni!

Koby: Pardál utekl!

Loby: Pardál utekl! /Vyjde Farář, na rameni pušku/

ILL: Pane faráři!

Farář: Copak, Ille?

ILL: Mám strach.

Farář: Strach? Z čeho?

ILL: Z lidí.

Farář: Té zbrani se nedivte. Potuluje se tu pardál.

ILL: Štvou mě jako divou zvěř.

Farář: Nemáme se bát lidí, nýbrž Boha, nikoli smrti těla, nýbrž smrti duše. /Po celém jevišti se u stěn objeví občané Güllenu, především Strážmistr, Starosta, Hofbauer, Helmesberger, Učitel - rozhlízejí se, plíží se, pušky připravené k výstřelu/

III: Jde mi o život.

Farář: O život věčný?

III: Lidé se radují. Město se připravuje na oslavu mého zavraždění. Umírám hrůzou.

Farář: To je pozitivní, co proděláváte, rozhodně pozitivní.

III: Je to peklo.

Farář: Peklo je ve vás. Myslíte si, že znáte lidi, ale každý zná jen sebe. Protože jste kdysi pro peníze zradil děvče, myslíte si, že teď lidé zradí pro peníze vás. Soudíte jiné podle sebe. To je přirozené. Příčiny naší bázně tkví v našem srdci, v našem hříchu. Až tohle pochopíte, přemůžete to, co vás trápí.

III: Siemethoferovi si pořídili pračku.

Farář: Nestarejte se o to.

III: Na úvěr.

Farář: Starejte se o nesmrtelnost své duše.

III: Stockerovi televizor.

Farář: Modlete se. Zkoumejte své svědomí. Vydejte se na cestu pokání, jinak bude svět pořád vyvolávat vaši bázeň. Je to jediná možnost. /Muži s puškami zmizí. Začne vyzvánět zvon/

III: Nový zvon?

Farář: Má nádherný zvuk, vidíte? Plný a nosný.

III: /vykřikne/ - Vy taky, faráři, vy taky!

Farář: /se vrhne k Illovi a křečovitě ho obejmě/ - Uteč! Jsme slabí. Uteč, v Güllenu vyzvánění zvon zrady! Uteč, neuváděj nás v pokušení tím, že zůstaneš. /Padnou dva výstřely. III klesne na zem, Farář se k němu skloní/

Farář: Uteč! Uteč! /III vstane, uchopí Farářovu pušku, odejde doleva/

Claire Zach.: Střílí se.

Komorník: Vskutku, milostivá paní.

Claire Zach.: Pročpak?

Komorník: Pardál utekl.

Claire Zach.: Trefili ho?

Komorník: Leží mrtvý před Illovým krámem.

Claire Zach.: Škoda toho zvířátka. Smuteční pochod, Roby. /Kytara hraje smuteční pochod/

III: Kláro!

Claire Zach.: Alfréde!

III: Mám strach, Kláro. Řekni, že hraješ komedii, že to není pravda, co žádáš. Tak to řekni!

Claire Zach.: Je to zvláštní, Alfréde. Ty vzpomínky. Stála jsem taky na balkóně, tenkrát, když jsme se spatřili poprvé, byl podzimní večer jako teď, vzduch se ani nepohnul. A ty jsi tam stál dole a koukal nahoru na mě. Styděla jsem se a nevěděla, co dělat. Chtěla jsem odejít do pokoje a nemohla jsem.

III: Jsem zoufalý. Varuju tě, Kláro! Jestli teď neřekneš, že to je pouze žert, krutý žert... /namíří na ni/

Claire Zach.: A ty jsi zůstal tam dole na ulici. Civěl jsi nahoru, zamračeně, skoro zle, jako bys mi chtěl ublížit. Ale přesto byly tvé oči plné lásky. /III spustí pušku/ A vedle tebe stáli dva kluci, Koby a Loby. Pochechtávali se, když viděli, jak na mě čumíš. Já jsem pak sešla k tobě dolů. Nepozdravil jsi mě,

neřek jsi ani slovo, jenom jsi mě vzal za ruku, a tak jsme šli za město do polí, a za námi Koby a Loby jako dva psi. Házel jsi po nich kameny, utekli. A my zůstali sami. /vejde Komorník/ Boby, musím ti něco nadiktovat. Převod jedné miliardy. /Komorník ji odvede do pokoje. Zezadu vhpukají Koby a Loby/

Koby: Černý pardál je mrtvý!

Loby: Pardál je mrtvý!

/Nádraží. Zvuk zvonu. Scéna jako na začátku prvního dějství. Rachot a supění rychle projíždějícího expresu. Přejde III se starým kufříkem v ruce, rozhlíží se. Pomalu, jako náhodou, přicházejí ze všech stran obyvatelé Güllenu. III váhá, zastaví se./

Starosta: Budte zdráv Ille!

III: /váhavě/ - Budte zdraví!

Učitel: Kam s tím kufříkem?

Hofbauer: Kampak?

III: Na vlak.

Starosta: Doprovodíme vás.

Hofbauer: Doprovodíme vás.

Helmesberger: Doprovodíme vás. /Přicházejí stále další obyvatelé/

III: To nemusíte. Není třeba.

Starosta: Vy odjíždíte, Ille?

III: Odjíždím.

Policista: Kampak?

III: Nevím. Do Kalberstadtu a pak dál...

Učitel: A pak dál?

III: Nejradši do Austrálie.

Druhá žena: Do Austrálie.

Helmesberger: Pročpak?

III: /rozpačitě/ - Člověk přece nemůže žít pořád na jednom místě. /Dá se do běhu, ostatní ho obklopí/

Starosta: Vystěhovat se do Austrálie. To je přece směšné.

Lékař: Nebezpečné.

Policista: Tady jste v bezpečí. /III se ustrašeně rozhlíží, jako štvané zvíře/

III: /tiše/ - Napsal jsem vládnímu zmocněnci do Kaffigenu.

Starosta: No a?

III: Neodpověděl mi.

Učitel: Vaše nedůvěra je nepochopitelná.

Lékař: Nikdo vás přece nechce zabít.

III: Pošta dopis nedeslala.

Starosta: Vyloučeno. Pošt mistr je člen městské rady.

Učitel: Je to čestný člověk.

III: Všude se staví.

Starosta: No a?

III: Jste pořád bohatší, pořád zámožnější.

Hofbauer: No a? /Zazní zvon/

Učitel: Vidíte sám, jak jste oblíbený.

Starosta: Celé město vás doprovází.

III: Nezval jsem vás.

Helmesberger: Snad se s tebou ještě můžeme rozloučit.

Starosta: Jako staří přátelé. /Rachot vlaku. Přednostka stanice uchopí výpravku/

Amplion: Güllen!

Starosta: Váš vlak. Tak Ille, přeju vám šťastnou cestu!

Všichni: Šťastnou cestu, šťastnou cestu!

/Obyvatelé se shlukují kolem Illa/

Policista: A hodně štěstí v Austrálii!

Všichni: Hodně štěstí, hodně štěstí! /Ill nehybně stojí, civí na své spoluobčany/

III: /tiše/ - Proč jste všichni tady?

Přednostka: Nastupovat!

III: Co jste mě tak obstoupili?

Starosta: Vždyť jsme vás neobstoupili.

III: Pustíte mě!

Učitel: Ale vždyť vás pouštíme.

III: Jeden z vás mě zadrží.

Policista: Nesmysl. Nastupte do vlaku.

III: Jděte pryč! /Nikdo se nepohne. Někteří tam stojí s rukama v kapsách/

Starosta: Já nevím, co chcete. Je na vás, abyste odešel. Nastupte si! /Ill padne na kolena/

III: Proč jste tak blízko mě?

Lékař: Ten člověk se zbláznil!

III: Chcete mě zadržet!

Starosta: Tak si už nastupte!

První žena: Nastupte si!

Druhá žena: Nastupte!

III: /tiše/ - Až budu nastupovat, jeden z vás mě zadrží.

Všichni: /ho ujišťují/ - Nikdo! Nikdo!

III: Vím to.

Policista: Máte nejvyšší čas.

Učitel: Člověče, tak už konečně nastupte!

III: Vím to! Jeden z vás mě zadrží! Jeden z vás mě zadrží! /Přednostka zvedne výpravku a zapíská. Ill, zhroucený, obklopený obyvateli Güllenu, si zakryje tvář rukama/

Policista: Vidíte! Nakonec vám ujel. /Všichni zhrouceného Illa opustí, odejdou do-
zadu, pomalu zmizí/

III: Jsem ztracený.

Třetí dějství

Před hotelem U zlatého apoštola. Nosiči přinášejí v nosítkách Claire Zahanassisovou. Je v bílých svatebních šatech se závojem.

/Objeví se Lékař a Učitel, ukloní se. Oba mají na sobě pěkné, solidní měšťácké obleky, už téměř elegantní/

Učitel: Milostivá paní!

Claire Zach.: Jste nějak zaprášení, pánové. /Oba si setřepávají prach ze šatů/

Lékař: Promiňte. Hledali jsme vás v Petrovic stodole.

Claire Zach.: Byla jsem tam. Mám to tam ráda. Vůně sena a slámy. Vzpomínky.

Učitel: Místo k přemítání.

Claire Zach.: Potřebovala jsem klid. Svatba v güllenské katedrále mě unavila. Nejsem už taky nejmladší.

Učitel: Milostivá paní, neradi bychom vás připravovali o váš vzácný čas. Manžel vás už jistě netrpělivě očekává.

Claire Zach.: Hoby? Toho jsem poslala do Karlsbadu.

Lékař: /udiveně/ - Do Karlsbadu?

Claire Zach.: Moji advokáti už podali žádost o rozvod. Co vás ke mně přivádí?

Učitel: Přicházíme ve věci pana Illa.

Claire Zach.: Snad nezemřel?

Učitel: Milostivá paní, vyznáváme přece zásady evropské civilizace.

Claire Zach.: Tak co tedy chcete?

Učitel: Obyvatelé Güllenu si, bohužel, už ledacos pořídili.

Lékař: Skoro všechno, /oba si otřou pot/

Claire Zach.: Jsou zadlužení?

Učitel: Beznadějně.

Claire Zach.: Bez ohledu na zásady?

Učitel: Jsme jen lidé.

Lékař: A musíme teď splatit dluhy.

Claire Zach.: Víte, co je třeba udělat.

Učitel: /zmužile/ - Paní Zahanassisová, promluvme si otevřeně. Vžijte se do naší situace. Naše platy jsou minimální, já jsem bez okolků odmítl místo na kalberstadském gymnáziu, doktor katedru na univerzitě v Erlangenu. Vytrvali jsme, celá ta nekonečná léta, a s námi celé město, protože jsme věřili, že se obnoví zašlá sláva Güllenu, že se znovu začne využívat možností, které skýtá naše rodná hrouda. V údolí je nafta, pod lesem za Konrádovic chalupami ruda. Nejsme chudí, jen zapomenutí. Potřebujeme úvěr a zakázky, a naše hospodářství rozkvete. Güllen má co nabídnout: chatu „Na výsluní“.

Lékař: Bockmana.

- Učitel: Wagnerovy závody. Kupte je, investujte - a Güllen bude prosperovat. Stačí sto miliónů, ne miliarda. Dokažte, že jsme nečekali celý život marně. Neprosíme o almužnu, nabízíme obchod.
- Claire Zach.: Opravdu. Ten obchod by nebyl špatný.
- Učitel: Milostivá paní! Já věděl, že nás nenecháte na holičkách!
- Claire Zach.: Jenomže ho nelze uskutečnit. Chatu „Na výsluní“ nemůžu koupit, protože mi už patří.
- Učitel: Vám?
- Lékař: A co Bockman?
- Učitel: A Wagnerovy závody?
- Claire Zach.: Ty mi patří taky. Továrny, údolí, Petrovic stodola, městečko, ulice za ulicí, dům za domem. Pověřila jsem své agenty, aby tu veteš koupili a zastavili práci v továrnách. Vaše naděje byla blud, vaše čekání nesmyslné. Svě životy jste promarnili.
- Lékař: Ale to je obludné.
- Claire Zach.: Obludné? Byla zima, když jsem odcházela z tohoto městečka. V námořnických šatičkách, se zrzavými copy, v pokročilém těhotenství a obyvatelé se mi pošklebovali. Umínila jsem si, že se jednou vrátím. A tak jsem tady. Teď kladu podmínky, nabízím obchod, /hlasitě/ Roby, Toby, do Zlatého apoštola. Přijel manžel číslo devět se svými knihami a rukopisy. /Obě monstra přijdou zezadu a zvednou nosítka/
- Učitel: Paní Zachanassisová! Jste zraněná milující žena. Žádáte absolutní spravedlnost. Jelikož vás hluboce chápeme, dodává nám to odvalu, abychom od vás žádali víc: vzdejte se té neblahé myšlenky na pomstu, nedohánějte nás k nejhoršímu. Pomozte chudým, ale poctivým lidem, aby mohli vést důstojnější život, proboujte se k ryzí lidskosti!
- Claire Zach.: Lidskost, pánové, je dobrá pro peněženky milionářů; můj finanční potenciál mi dovoluje uspořádat svět. Svět ze mě udělal děvku a já z něj udělám bordel. Kdo nemůže cálovat, musí kušovat. Slušný jen ten, kdo platí. - A já platím. Konjunktura za mrtvolu. Jdeme! /Monstra ji odnesou dozadu/
- Lékař: Co budeme dělat?
- Učitel: Co nám poroučí svědomí, doktore Nüssline.

Illův krám. Nový lesklý pult, nová pokladna, dražší zboží. Za pultem paní Illová. Zleva vejde Hofbauer, prosperující řezník, na nové zástěře skvrny od krve.

- Hofbauer: To byla paráda! Celý Güllen se přišel podívat na náměstí před katedrálou!
- Paní Illová: Klárka si to štěstí zaslouží, po takovém trápení!
- Hofbauer: Filmové herečky jako družičky. Takováhle prsa!
- Paní Illová: To je dneska v módě.
- Hofbauer: Cigarety.
- Paní Illová: Zelené?
- Hofbauer: Camel. A jednu sekynu.
- Paní Illová: Řeznickou?
- Hofbauer: Jo.
- Paní Illová: Prosím, pane Hofbauer.

Hofbauer: Pěkné zboží.

Paní Illová: Jak jdou obchody?

Hofbauer: Najal jsem personál.

Paní Illová: Od prvního to udělám taky. /Hofbauer si vezme sekeru. Vejde Helmesberger, pečlivě upravený obchodník/

Hofbauer: Servus pane Helmesberger.

Helmesberger: Alkasalzer. Slavili jsme u Stockerů celou noc. /Paní Illová podá Helmesbergerovi skleničku vody a tabletku/

Hofbauer: Všude samý novinář. Čmouchají po městečku.

Helmesberger: Sem zajdou taky.

Paní Illová: My jsme obyčejný lidi. My je nezajímáme.

Helmesberger: Vyptávají se každého.

Hofbauer: Právě dělají rozhovor s farářem.

Helmesberger: Ten bude mlčet, ten cítil vždycky s námi chudáky. Chesterfieldky.

Paní Illová: Napsat?

Hofbauer: Napsat. Co manžel, paní Illová? Dlouho jsem ho neviděl.

Paní Illová: Je nahoře. Chodí po pokoji. Už pár dnů.

Hofbauer: Špatné svědomí. Zachoval se k té ubohé paní Zachanassisové moc špatně.

Paní Illová: Já tím také trpím.

Helmesberger: Uvrhnout mladou holku do neštěstí! Fuj! /rázně/ Doufám, paní Illová, že váš manžel nic nevykecá až přijdou novináři.

Paní Illová: Kdepak.

Hofbauer: No, s jeho charakterem...

Paní Illová: Mám to těžké, pane Hofbauer.

Hofbauer: Jestli se pokusí Kláru shodit, vymýšlet si, že nám něco slíbila za jeho smrt nebo tak, což bylo přirozeně jen výrazem jejího nezměrného utrpení, museli bychom zakročit.

Helmesberger: Nejde o tu miliardu.

Hofbauer: Ale že by to lidi naštvalo. Chudák paní Zachanassisová si kvůli němu užila svý! /rozhlédne se/ Do bytu se chodí tudy?

Paní Illová: Jediný vchod. Je to nepraktické. Ale na jaře budeme adaptovat.

Hofbauer: Tak to se tady postavím. /Hofbauer si stoupne zcela vpravo, v založených rukou sekeru, klidně, jako hlídač. Vejde učitel/

Paní Illová: Buďte zdrav, pane učiteli. To je hezké, že k nám taky jednou zajdete!

Učitel: Potřebuji silný alkoholický nápoj.

Paní Illová: Jalovcovou?

Učitel: Skleničku.

Paní Illová: Vy taky, pane Hofbauer?

Hofbauer: Ne, děkuju. Musím ještě autem do Kaffigenu. Nakoupit selata.

Paní Illová: A vy, pane Helmesberger?

Helmesberger: Dokud z našeho města neodejdou ty zatracený novináři, tak si ani neloknu. /Paní Illová nalije Učiteli skleničku/

Učitel: Děkuji, /hodí skleničku do sebe/

Paní Illová: Vy se celý třesete, pane učiteli.

Učitel: V poslední době příliš piji. U zlatého apoštola právě skončila divoká pitka. Nevadí vám, že to ze mě tak táhne?

Paní Illová: Ještě jedna vám neuškodí, /nalije mu ještě jednu/

Učitel: Co manžel?

Paní Illová: Je nahoře. Chodí sem tam.

Učitel: Ještě jednu. Poslední. /Učitel si opět nalije. Vejdou dvě ženy v elegantních šatech/

První žena: Novináři!

Helmesberger: Ani muk! Dávejte bacha, aby nesešel dolů!

Hofbauer: O to se postarám. /Občané se rozestaví po krámu. Učitel vypil už půl láhve a zůstane u pultu. Vejdou dva novináři s fotoaparáty/

Novinář: Dobrá den, vážení.

Paní Illová: Dobrý den.

Novinář: Otázka číslo jedna: Jak se cítíte, tak všeobecně?

Hofbauer: /rozpačitě/ - Návštěva paní Zachanassisové nás přirozeně potěšila.

Druhá žena: Dojala.

Helmesberger: Jsme na ni hrdí.

Hofbauer: Klárka je koneckonců zdejší.

Novinář: Otázka číslo dvě: Tvrdí se, že vám dal manžel přednost před Claire Zachanassisovou. /Ticho/

Hofbauer: Kdo to tvrdí?

Novinář: Ti dva slepci. /Ticho/

Hofbauer: /váhavě/ - Co vám vyprávěli?

Novinářka: Všechno.

Helmesberger: Sakra! /Ticho/

Novinářka: Že se Claire Zachanassisová a majitel tohoto krámu před více než čtyřiceti lety málem vzali. Je to pravda? /mlčení/

Paní Illová: Je.

Novinářka: Pan III?

Paní Illová: V Kalberstadt.

Novinář: Dovedeme si tu romanci představit: pan III a paní Claire Zachanassisová spolu vyrůstají, chodí spolu do školy, na procházky do lesa, první polibky atakdál, dokud pan III nepozná vás, milá paní, jako něco nového, nezvyklého. Vášeň.

Paní Illová: Bylo to přesně tak, jak říkáte.

Novinář: Claire Zachanassisová pochopí, skromě a šlechetně, jak je u ní obvyklé, se ho vzdá. A vy se vezmete...

Paní Illová: Z lásky.

Novinář: Z lásky. /Oba novináři si lhostejně dělají poznámky do notýsků/

Novinářka: Váš manžel, paní Illová, nestalo se občas, chci říct, bylo by docela lidské, kdyby toho někdy litoval.

Paní Illová: Štěstí nejsou jen peníze. /Tu se Učitel vzchopí/

Učitel: Gullenští. Jsem váš učitel. Upíjel jsem tady tiše jalovcovou a nic jsem neřikal. Ale teď promluví - o návštěvě staré dámy v Gullenenu.

První žena: Zbláznil se?

Druhá žena: Přestaňte a slezte dolů!

Učitel: Gullenští! Řeknu pravdu, i kdyby naše chudoba měla trvat věčně!

Paní Illová: Jste opilý, pane učiteli. Měl byste se stydět.

Učitel: Stydět? Ty by ses měla stydět, ženo, neboť se chystáš zradit svého manžela.

Hofbauer: Držte hubu!

Helmesberger: Ven!

Učitel: Já protestuju! Před světovou veřejností! V Gullenenu se chystá něco hrozného! /Obyvatelé Gullenenu se na něj vrhnou, ale vtom vejde III/

III: Co se to tu děje? /Obyvatelé pustí Učitele a zděšeně zírají na IIIa. Hrobové ticho/

Učitel: Pravda, Ille. Říkám pánům od novin pravdu. Jako archanděl, /zapotáčí se/ Jsem totiž humanista.

III: Mlčte!

Učitel: Ale lidskost...

III: Sedněte se. /mlčení/

Učitel: /vystřízliví/ - Sednout. Lidskost si má sednout. Prosím - jestli chcete pravdu zradit i vy! /vrávoravě se posadí/

III: Promiňte. Ten člověk je opilý.

Novinář: Pan III?

III: Co ode mně chcete?

Novinář: Jsme šťastni, že se s vámi konečně setkáváme. Potřebujeme pár snímků. Dovolíte? /rozhlédne se/ Potraviny, domácí potřeby, železářské zboží. Nejlepší - kdybyste prodával tu sekyru.

III: /vážně/ - Sekyru?

Novinář: Dejte mi ten vražedný nástroj, pane. /Vezme Hofbauerovi sekyru z ruky, předvádí/ Vezmete sekyru, potězkáte ji, zatváříte se zamyšleně, podívejte, takhle. A vy, pane Ille, vy se nakloníte přes pult a něco řezníkovi povíte. Prosím, /aranžuje/ Přirozeněji, pánové, nenuceněji. /Novinář fotografuje/ Dobře, výborně.

Novinářka: Kdybyste dal manželce ruku kolem krku. A teď prosím zářit štěstím. Z hloubi duše, tiše zářit.

Kameraman: Miliardářka má dalšího!

Novinářka: Dalšího?

Novinář: To bude titulní fotka pro Life. /Oba novináři vyběhnou z krámu/

Helmesberger: /s úlevou/ - To byla klika.

Hofbauer: Musíte odpustit, pane učiteli. Jestli to chceme sprovodit ze světa po dobrem, nesmí se tisk nic dovědět.

III: Samozřejmě.

Helmesberger: Takovému mizerovi jako ty by stejně nikdo nevěřil ani slovo, /odejde/

Hofbauer: Upřímně řečeno: To, co jste udělal Klárce, udělá jen hulvát, /chce odejít/

- III: Sekyru, Hofbauere. /Hofbauer zaváhá, potom mu sekýru vrátí, odejde/
 Učitel: Odpusťte. Vypil jsem pár jalovcových.
 III: To nic. /Illová odejde/
 Učitel: Chtěl jsem vám pomoci. Ale vrhli se na mě, a vy jste o to taky nestál. Ach, Ille! Ta hanebná miliarda nás pálí v srdcích. Vzchopte se, bojujte o svůj život, spojte se s novináři. Nesmíte ztrácet čas.
 III: Už nebojuju.
 Učitel: /užasle/ - Prosim vás, copak jste přišel o rozum?
 III: Pochopil jsem, že nemám právo.
 Učitel: Nemáte právo? Proti té děvce všech děvek, která před našima očima nestydatě střídá manžely, která se zmocňuje našich duší?
 III: Je to koneckonců moje vina.
 Učitel: Vina?
 III: Udělal jsem z Kláry to, co je, a ze sebe to, co jsem. Co mám dělat? Hrát si na nevinného? Ti eunuši, komorník, rakev, miliarda, to všechno jsou moje činy. Nemůžu už pomoci ani sobě, ani vám. /Učitel vstane, pracně, vrávoravě/
 Učitel: Vystřízlivěl jsem. /vrávorá k Illovi/ Máte pravdu. Úplnou pravdu. Je to všechno vaše vina. A já vám teď něco povím, Ille, něco zásadního. /Stojí před Illem zpřímá jako svíčka, vrávorá už jen maličko/ Zabijou vás. Vím to od začátku, a vy to víte taky. Pokušení je příliš veliké a naše chudoba příliš trpká. Ale já vím ještě víc. Budu se na tom podílet i já. Cítím, jak se pozvolna stávám vrahem. Moje víra v humanitu je bezmocná. Bojím se, Ille, jako jste se bál vy. Vím, že i za námi přijde jednoho dne stará dáma, a že nás pak potká to, co vás teď. Ještě jednu láhev jalovcové! /III před něj postaví láhev, Učitel váhá, potom si ji rázně vezme/ Napište mi to. /Odejde, III se rozhlíží po krámě jako ve snách./
 III: Všechno nové. Moderní. Takový krám byl odjakživa můj sen. /Illová se vrátí. Má na sobě kožich/ Kdes vzala ten kožich.
 Paní Illová: Je jenom na zkoušku.
 III: /všimnul si ležícího tenisového míčku/ - A kdo u nás hraje tenis?
 Paní Illová: Ilonka přece.
 III: Místo aby šla na pracák.
 Paní Illová: Všechny její kamarádky hrajou tenis.
 III: A Karla jsem viděl v úplně novém autě.
 Paní Illová: Je to jen Opel Astra. Všichni dělají dluhy, Frede. Jenom ty jsi hysterický. Tvůj strach je prostě směšný. Je přece jasné, že ti nikdo nezkriví ani vlásek. Klárka nezajde tak daleko, znám ji, má dobré srdce. Pa, jdu do kina. /Vejde Starosta s puškou/
 Starosta: Dobrý večer, Ille. Nedejte se rušit. Jdu jen na skok.
 III: Ale prosím, /mlčení/
 Starosta: Nesu vám pušku.
 III: Děkuju. Nechci.
 Starosta: Je nabitá.
 III: Nepotřebuju pušku. /Starosta opře pušku o pult/
 Starosta: Dnes večer je obecní shromáždění. U zlatého apoštola. V divadelním sále.

III: Přijdu.

Starosta: Budeme jednat o vašem případě. Jsme trochu v tísní.

III: Taky se mi zdá.

Starosta: Ten návrh neprojde.

III: Možná.

Starosta: Ale můžu se taky mylit.

III: Jistě, /mlčení/

Starosta: /opatrně/ - V takovém případě byste, Ille, rozsudek přijal? Bude totiž přítomen tisk.

III: Tisk?

Starosta: Taky rozhlas a televize. Je to choulostivá situace, nejen pro vás, i pro nás. Díky tomu, že se tu dáma narodila a že se tu v katedrále vdávala, jsme najednou tak proslulí, že chtějí pořádit reportáž o našich starých demokratických zvyklostech.

III: /se zabývá pokladnou/ - Vy neoznámíte veřejně, co dáma navrhla?

Starosta: Přímou ne - jen zasvěcenci pochopí.

III: Že jde o můj život, /mlčení/

Starosta: Naznačíme tisku, že paní Zahanassisová - možná - založí nadaci a tuto nadaci že jste zprostředkoval vy, Ille, jako její přítel z mládí. Že jste jím byl, vědí už všichni. Tím budete navenek očištěn, ať se stane cokoli.

III: To je od vás milé.

Starosta: Abych řekl pravdu, neudělám to kvůli vám, ale kvůli vaší počestné rodině.

III: Chápu.

Starosta: Hrajeme fér, to musíte uznat. Vy jste až dosud mlčel. Dobrá. Ale budete mlčet i nadále? Jestli chcete promluvit, musíme to všechno udělat bez obecního shromáždění.

III: Jsem rád, že slyším otevřenou výhrůžku.

Starosta: Já vám nevyhrožuju, Ille, vy vyhrožujete nám. Jestli chcete promluvit, musíme prostě jednat.

III: Budu mlčet.

Starosta: Ať rozhodne shromáždění jakkoli?

III: Přijmu to.

Starosta: Výborně, /mlčení/ Těší mě, že se podrobíte obecnímu soudu. Douhá ve vás ještě jiskřička cti. Ale nebylo by lepší, kdybychom ten soud vůbec nemuseli svolávat?

III: Jak to myslíte?

Starosta: Před chvílí jste řekl, že pušku nepotřebujete. Třeba ji budete přece jen potřebovat, /mlčení/ Mohli bychom pak dámě říct, že jsme vás odsoudili a dostali bychom peníze i tak. Stálo mě to celé noci, abych vám učinil tenhle návrh. Je to vlastně vaše povinnost skoncovat se životem, vyvodit jako čestný muž důsledky, nemyslíte? Už pro pocit sounáležitosti, z lásky k rodnému městu. Vidíte přece naši nouzi a bídu, hladové děti...

III: Ted' se vám daří docela dobře.

Starosta: Ille!

- III: Starosto! Prošel jsem peklem. Viděl jsem, jak se zadlužujete, cítil jsem při každé známce blahobytu, jak se smrt plazí blíž a blíž. Kdybyste mě bývali ušetřili toho strachu, té děsivé hrůzy, mohli bychom spolu mluvit jinak, pak bych si tu pušku vzal. Kvůli vám. Ale teď jsem se obrnil, zvítězil nad strachem. Sám. Bylo to těžké, ale dokázal jsem to. Couvnout nemůžu. Teď se m u s í t e stát mými soudci. Podrobím se vašemu rozsudku, ať dopadne jakkoli. Pro mě to je spravedlnost, co je to pro vás, nevím. Dej Bůh, abyste svůj rozsudek unesli. Můžete mě zabít, nenaříkám si, neprotestuju, nebráním se, ale jednat za vás nemůžu.
- Starosta: /si vezme opět pušku/ - Škoda. Vzdáváte se šance, jak se očistit, stát se slušným člověkem.
- III: Oheň, pane starosto, /zapálí mu cigaretu a Starosta odejde/

Lesík za Konrádovic chalupami. Přijdou Roby a Toby s nosítky, v nichž sedí Claire Zahanassisová. Vedle Claire Zahanassisové jde její Manžel IX, nositel Nobelovy ceny, vysoký, štíhlý, prošedivělé vlasy a knír. Představuje ho stále týž herec, za nimi Komorník.

- Claire Zach.: Lesík za Konrádovic chalupami, zastavte. /Claire Zahanassisová vystoupí z nosítek, prohlíží si les/ Kůrovec. Stromy umírají, /zpozoruje IIIa/ Alfréde! To jsem ráda, že tě potkávám! Přišla jsem se podívat do svého lesa.
- III: Copak ten už ti patří taky?
- Claire Zach.: Taky. Můžu si k tobě sednout?
- III: Prosím.
- Claire Zach.: Coby, ukloň se. Můj devátý manžel. Nositel Nobelovy ceny.
- III: Velice mě těší.
- Claire Zach.: Je hrozně zvláštní, když nepřemýšlí. Nepřemýšlej, Coby!
- Manžel IX: Ale pusinko...
- Claire Zach.: Jenom na chvíličku.
- Manžel IX: Tak dobře, /nepřemýšlí/
- Claire Zach.: Vidíš, teď vypadá jako diplomat. Chce se stáhnout do ústraní, napsat své paměti a spravovat mé jmění.
- III: Gratuluju.
- Claire Zach.: Mám z toho nedobry pocit. Manžela si přece člověk drží pro reprezentaci, a ne jako užitkový předmět. Jdi bádát, Coby, tu historickou zříceninu najdeš vlevo. /Manžel IX odejde bádát. III se ohlédne/
- III: Kde jsou ti dva eunuši?
- Claire Zach.: Začali žvanit. Poslala jsem je zpátky do Thajska, do jednoho ze svých opiových doupat. Tam si můžou kouřit a snít. Boby! Komorník pojede brzo za nimi. Taky už ho nebudu potřebovat. /Z pozadí přijde Komorník, podá jí pouzdro/ Chceš taky, Alfréde?
- III: Rád.
- Claire Zach.: Tak si vem. /Oba kouří/
- III: Má příjemnou vůni.
- Claire Zach.: V tomhle lese jsme spolu často kouřivali, vzpomínáš? Cigarety, které jsi kupoval u Tyldičky. Nebo krad. Roby, hraj!
- III: Ty jsi měla - chci říct: my jsme měli dítě?

Claire Zach.: Ovšem.

III: Kluk nebo holka?

Claire Zach.: Holčička.

III: Jaké jméno jsi jí dala?

Claire Zach.: Elis.

III: Hezké jméno.

Claire Zach.: Viděla jsem ji jen jednou. Při porodu. Pak mi ji vzali. Sociální péče.

III: Oči?

Claire Zach.: Ty měla ještě zavřené.

III: Vlasy?

Claire Zach.: Černé.

III: U koho umřela?

Claire Zach.: U nějakých lidí. Jméno jsem zapomněla.

III: Na co?

Claire Zach.: Na zápal mozkových blan. Taky možná na něco jiného. Dostala jsem jen úřední zprávu.

III: V případě úmrtí se na úřady může člověk spolehnout.

Claire Zach.: Tak, vyprávěla jsem ti o naší holčičce. Ty mi teď vyprávěj o mně!

III: O tobě?

Claire Zach.: Jaká jsem byla, když mi bylo sedmnáct, když jsi mě miloval.

III: Jednou jsem tě musel v Petrovic stodole dlouho hledat. Našel jsem tě v bryčce, jen tak v košilce, s dlouhým stéblem trávy v zubech.

Claire Zach.: Byl jsi statečný a silný. Porval ses s nádražákem, který za mnou dolézal. Utírala jsem ti krev z tváře spodničkou. /Kytara zmlkne/

III: Večer se sejde obec. Odsoudí mě k smrti a jeden z nich mě zabije. Nevím, kdo to bude a kde to bude, vím jenom, že skončí můj nesmyslný život.

Claire Zach.: Milovala jsem tě. Ty jsi mě zradil. Ale já na ten sen o lásce a důvěře nezapomněla. Chci ho znovu vyvolat svými miliardami, změnit minulost tím, že tě zničím, /opět se ozve kytara/

III: Děkuju ti za věnec, a za růže. Vypadají krásně na té rakvi.

Claire Zach.: Odvezu tě v ní na Capri. Dala jsem v parku svého paláce postavit hrobku. Kolem dokola cypřiše. Vyhlídka na Středozevní moře.

III: To znám jenom z obrázků.

Claire Zach.: Velkolepé panoráma. Tam zůstaneš. U mě. /vrátí se Manžel IX. Skončí hra kytary/ Nositel Nobelovy ceny. Vrací se od své zříceniny. Tak co, Coby?

Manžel IX: Raně křesťanská. Zničili ji Hunové. Škoda.

Claire Zach.: Nosítka! /nastoupí do nosítek/ Sbohem, Alfréde!

III: Sbohem, Kláro!

Divadelní sál hotelu, /z pozadí přijde Policista v nádherné nové uniformě. Sedne si k Illovi. Vejde TV reportér, začne mluvit do mikrofónu. Mezitím se scházejí občané Güllenu. Všichni ve slavnostních nových šatech, ve fracích. Novináři, Kameraman/

- TV reportér: Vážení diváci. Po záběrech z rodného domu a po rozhovoru s farářem, se teď účastníme obecního shromáždění. Blíží se vrchol návštěvy, kterou paní Claire Zachanassisová koná ve svém městě. Proslulá dáma sice není sama přítomna, avšak starosta učiní jejím jménem důležité prohlášení. Jsme v divadelním sále U zlatého apoštola, v hotelu, kde přenocoval Goethe. Na jeviště právě přicházejí místní muži. Podle staré tradice, jak nás informoval starosta. Ženy jsou v hledišti - také podle tradice. Slavnostní nálada, nesmírné napětí, jsou zde kolegové z rozhlasu, reportéři z celého světa - a teď se ujímá slova starosta. /Reportér jde s mikrofonom ke Starostovi, který stojí uprostřed jeviště. Güllenští muži v půlkruhu kolem něho/
- Starosta: Vítám güllenskou obec. A ihned přistupme k jedinému bodu jednání. Mám tu čest oznámit, že nám paní Claire Zachanassisová, dcera našeho významného spoluobčana, hodlá věnovat jednu miliardu, /zašumění mezi novináři/ Pět set miliónů městu, pět set miliónu občanům, /ticho/
- TV reportér: /tlumeně/ - Obrovská senzace. Nadace, která učiní z obyvatel rázem boháče, a která je proto jedním z největších sociálních experimentů naší doby. V sále vládne hrobové ticho a dojetí.
- Starosta: Předávám slovo našemu učiteli. /TV reportér se přiblíží s mikrofonom k Učiteli/
- Učitel: Güllenští! Musí nám být jasné, že paní Claire Zachanassisová tímto darem něco sleduje. Co je to? Chce nás obšťastnit penězi, sanovat Wagnerovy závody, chatu „Na výsluní“, Bockmana? Víte, že tomu tak není. Paní Claire Zachanassisové tane na mysli něco důležitějšího. Chce za svou miliardu spravedlnost. Chce, aby se naše obec stala spravedlivou. Tento požadavek nás zaráží. Copak jsme nebyli spravedlivou obcí?
- Hofbauer: Nebyli!
- Helmesberger: Strpěli jsme zločin!
- První žena: Křivou přísahu!
- Druhá žena: A jednoho padoucha!
- Další hlasy: Správně!
- Učitel: Ano, Güllenští. Strpěli jsme nespravedlnost. Vím přirozeně, jaké materiální možnosti nám poskytuje ona miliarda, ale přesto - nejde o peníze... Nejde o blahobyt a spokojený život, nejde o luxus, jde o to, zda chceme uskutečnit spravedlnost, a nejen spravedlnost, ale také všechny ty ideály, pro které žili a bojovali a umírali naši předkové, /obrovský potlesk/ Kde neexistuje láska k bližnímu, kde nedbají na povinnost chránit slabé, kde špiní manželství, klamou soud, kde mladou matku uvrhnou do neštěstí, tam je v sázce svoboda, /výkřiky: Fuj!/ Své ideály musíme teď brát vážně, smrtelně vážně, /obrovský potlesk/ Jen v případě, že už nemůžete snášet zlo, že už nemůžete dále žít ve světě nespravedlnosti, smíte přijmout miliardu paní Zachanassisové a splnit podmínku spojenou s touto nadací, /bouřlivý potlesk/
- TV reportér: Projev ředitele gymnázia měl mravní velikost, s níž se dnes - bohužel - setkáme jen málokdy. Odvážně poukázal na obecné zlořády, na křivdy, k nimž dochází v každé obci, všude, kde žijí lidé.
- Starosta: Alfréde Ille...
- TV reportér: A slova se opět ujímá starosta.
- Starosta: Alfréde Ille, musím se vás na něco zeptat. /Policista štouchne do Ille, Ille vstane. TV reportér k němu přistoupí s mikrofonom/

TV reportér: A nyní uslyšíte muže, na jehož návrh byla nadace Claire Zahanassisové založena. Alfréd III, mecenáščin přítel z mládí.

Starosta: Tato nadace nám byl nabídnuta kvůli vám, Alfréde Ille. Jste si toho vědom? /III cosi tiše řekne/

TV reportér: Musíte mluvit hlasitěji, pane, aby vám diváci rozuměli.

III: Ano.

Starosta: Budete respektovat naše rozhodnutí, zda přijmout či odmítnout nadaci Claire Zahanassisové?

III: Budu ho respektovat.

Starosta: Chce se někdo Alfréda Illa na něco zeptat? /mlčení/ Chce někdo něco poznamenat k nadaci paní Zahanassisové? /mlčení/ Pan farář? /mlčení/ Městský lékař? /mlčení/ Policie? /mlčení/ Politická opozice? /mlčení/ Přikročíme tedy k hlasování. Kdo chce s čistým srdcem uskutečnit spravedlnost, ať zvedne ruku. /Všichni kromě Illa zvednou ruce/

TV reportér: Nábožné ticho v divadelním sále. Nic než moře zdvižených paží. Jenom ten, který všemu napomohl, Alfréd III, tu sedí bez hnutí, přemožen radostí. Dosáhl svého cíle, díky jeho přítelkyni z mládí byla městu poskytnuta nadace.

Starosta: Nadace Claire Zahanassisové je přijata. Jednohlasně.

III: /vykřikne/ - Můj Bože! /Všichni slavnostně stojí se zviženými rukama, avšak u kamery dojde k poruše/

Kameraman: Lituji, pane starosto. Odešla nám lampa. To závěrečné hlasování ještě jednou, prosím.

Starosta: Ještě jednou?

Kameraman: Pro televizní noviny.

Starosta: Ale prosím.

Kameraman: Světla v pořádku?

Osvětlovač: Dobrý.

Kameraman: Tak jedeme. /Starosta zaujme pózu/

Starosta: Kdo chce s čistým srdcem uskutečnit spravedlnost, ať zvedne ruku. /všichni zvednou ruku/ Nadace Claire Zahanassisové je přijata. Jednohlasně, /ticho/

TV reportér: /tiše/ - Ille! No! /ticho/ /zklamaně/ - Tak ne. Škoda, že nevykřikl znovu můj bože, byl to úžasně působivý projev radosti.

Starosta: Pány od novin, z rozhlasu a televize teď zveme na občerstvení v restauraci. Z divadelního sálu se tam dostanete nejlépe přes jeviště. /Novináři, lidé od rozhlasu a televize odejde dozadu. Muži zůstanou nehybně na jevišti. III vstane, chce odejít/

Policista: Zůstaň tady! /Posadí Illa zpátky na lavici/

III: Vy to chcete udělat ještě dneska?

Policista: Samozřejmě.

III: Já myslel, že by bylo nejlepší, kdyby se to stalo u mě.

Policista: Stane se to tady.

Starosta: Je ještě někdo v hledišti? /Hofbauer a Helmesberger vyhlédnout dolů/

První žena: Nikdo.

Starosta: Na galérii?

Druhá žena: Prázdnno.

Starosta: Zavřete dveře. Nikdo nesmí do sálu.
/Hofbauer a Helmesberger odejdou do hlediště/

První žena: Je zavřeno.

Druhá žena: Zavřeno.

Starosta: Zhasněte světla. Nouzové osvětlení stačí. /Na jevišti se setmí. Ve slabém měsíčním světle je lidi vidět jen nezřetelně/ Utvořte uličku. /Güllenští utvoří uličku, na jejímž konci stojí Atlet/ Pane faráři, můžu vás poprosit? /Farář jde zvolna k Illovi, sedne si k němu/

Farář: Nastala vaše těžká hodina, Ille.

III: Cigaretu.

Farář: Cigaretu, pane starosto.

Starosta: /vře/ - Ale prosím! Nejlepší značka! /Starosta podá krabičku Faráři, který ji nastaví Illovi. III si vezme cigaretu, Policista mu zapálí, Farář vrátí krabičku Starostovi/

Farář: Jak řekl už prorok...

III: Prosím vás, ne. /kouří/

Farář: Vy nemáte strach?

III: Už ne takový, /kouří/

Farář: /bezmocně/ - Budu se za vás modlit.

III: Modlete se za Güllen. /III kouří, Farář pomalu vstane/

Farář: Bůh nám buď milostiv. /Farář se pomalu vrátí mezi ostatní/

Starosta: Povstaňte, Alfréde Ille. /III váhá/

Policista: Vstaň, ty svině! /zvedne ho/

Starosta: Strážmistře, ovládejte se.

Policista: Promiňte! Povolily mi nervy!

Starosta: Pojdte, Alfréde Ille. /III upustí cigaretu, nohou ji zašlápne. Potom jde pomalu doprostřed jeviště, obrátí se zády k publiku/ Vejděte do uličky. /III váhá/

Policista: Tak dělej! /III jde zvolna do uličky mezi mlčící muže. Docela vzadu mu stojí v cestě Atlet. III se zastaví, otočí se, vidí, jak se ulička nemilostrdně svírá, klesne na kolena. Ulička se změnila v lidské klubko, které se neslyšně splétá, které se zvolna sklání. Ticho. Vpředu se objeví novináři. Světlo/

Novinář: Co se to tu děje? /Klubko lidí se rozplete. Muži se shromáždí v pozadí, mlčky. Uprostřed zbyde jen Lékař, klečící u mrtvoly, přes kterou je přehozen kostkovaný ubrus, obvyklý v hostincích. Lékař vstane. Sundá si stetoskop/

Lékař: Srdeční mrtvice!

Starosta: Umřel radostí!

Novinář: Umřel radostí.

Novinářka: Život píše ty nejkrásnější příběhy.

Novinář: Jdeme! /Novináři pospíchají dozadu. Přijde Claire Zahanassisová, za ní Komorník. Uvidí mrtvolu, zastaví se, pak jde zvolna doprostřed jeviště, otočí se k publiku/ Přineste ho sem! /nehybně/ Odkrej ho, Boby! /Komorník odkryje Illovu tvář. Claire Zahanassisová si ji prohlíží.

Nehybně, dlouho/ Je zase takový, jaký byl kdysi dávno, černý pardál.
Uložte ho do rakve. /Komorník tvář opět zakryje. Roby a Toby odnesou
mrtvolu/ Dej sbalit kufry, Boby. Jedeme na Capri. /Komorník jí nabídne
ramě, Claire Zachanassisová zvolna odchází, zastaví se/ Starosto! /Z řady
mlčících mužů vyjde Starosta/ Šek. /Podá mu šek a odejde s Komorníkem/

KONEC

